

Dr. Aug. Neumann: Paběrky z kc
archivu v Hradci Králové

Sociologie

M. Voňavka: Katolickým jinochům. katolické	56	—60
Fr. Blaták: Z porýnských misí	64	—70
M. J. Voňavka: Alkohol nepřítel	48	—50
Pozorovatel: Pozérství	80	—80
J. P. Hradecký: Z domácnosti sociálních demokratů, díl I.—III.	236	2.—
M. Hettinger-Navrátil: Slovo včas o právu volebním	40	—40
2. Jan Ur -Fr. Šubrt: O ruském pravo- slaví	40	—40
Fr. Jirásk: O křesťanské charitě	32	—35
Dr. Aug. Š. : Křesťanství a rolnická otázka	66	1.80
Dr. Aug. Štancel: Kapitalismus	96	4.—
J. M. Zavoral: Chraňte dítek svých!	49	2.—
Ing. Al. Janáček: Sociální otázka a poli- tické strany české	72	2.50
Josef Hronek: Dnešní směry socialismu	63	2.50
Štěpán Goldschmid: Dílo Boskovo	48	2.70
Pietriga-K. Lutislav: Péče o venkovskou mládež	20	1.60
Al. Sládeček: Pryč s náboženskou lhostej- ností	48	2.—
Arnošt Oliva: Matka vychovatelka	56	2.20
Arnošt Oliva: Biblické ženy a katolická dívka	176	6.60
Dr. J. Konečný: Ozdoba církve	32	2.—
Dr. Ot. Tauber: Mravní záhady dneška	118	5.—
K. Volařík: Mravní výchova ve školách	32	3.—
Ing. J. Dostálek: Československá strana lidová a stát	23	1.30
Dr. Jan Konečný: Monismus a křesťanství	63	2.30
Frant. Pukl: Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	5.—
K. Lutislav: Řím a národ český	104	4.—
A. Havel: Pravda o sv. Janu Nepomuckém	72	3.60
Dr. K. Kašpar: Hus a jeho ovoce	124	5.—
Fil. Šubrt: Myšlenky o poměru církve a státu		—90
Fil. Šubrt: Autorita a svoboda		—50
Ferd. Vlček: Světový názor a náboženství		3.50
Dr. Fr. Šulc: Co souditi o církvi československé		—50
Liberté: Sv. Václav a náš český lid		0.50

Objednávky vyřídí
Administrace »ČASOVÝCH ÚVAH«
v Hradci Králové, Adalbertinum.

VYCHÁZEJÍ NEJMÉNĚ PĚTKRÁT ROČNĚ
VE LHŮTÁCH DVOUMĚSÍČNÍCH.

ČASOVÉ ÚVAHY

SENÁTOR DR. FRANT. REYL:

BISKUP EDVARD BRYNYCH.

NA PAMĚŤ 30. VÝROČÍ JEHO ÚMRT.

1932

Vydává Tiskové družstvo v Hradci Králové, Adalbertinum.
Tiskne Družstevní knihtiskárna v Hradci Králové, Adal-
bertinum. — Zodpovědný redaktor Th. Dr. Jan Sobota.
Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů
v Pardubicích číslo 88.267-IV-1931.

Cena Kč 180.

Seznam knížek „Časových úvah“:

Apologetika.

Josef Rohleder: V zápase o Řím	48	1-80
Dr. Josef Beran: Sugescie a zázraky Kristovy	36	—50
V. Skála: Katolíci za války	48	—70
De la Briere-Elitzer: Převaha protestantů nad katolíky	40	—40
Fil. Šubrť: Umění a náboženství	48	—50
Dr. Jan Konečný: Ježíš Kristus v dějinných dokladech své doby	40	—90
Dr. O. Tauber: Mravní výchova a škola	34	—80
V. Skála: Církev československá	32	—80
Dr. Josef Novotný: Laická morálka	72	1-60
Dr. Josef Novotný: Věda a víra o původu světa	76	—80
K. B. Olmr: Jak povstal život na zemi?	36	1-90
Jiří Sahula: Sváry českých sektářů	64	2-20
A. Sládeček: Laický apoštolát	76	3-20
J. Krátký: Stručná obrana katolického náboženství	80	3-20
Dr. Jan Konečný: Československý katechismus — rozklad křesťanství	72	3-50
Tomáš Chromý: Láska k vlasti se stanoviska katolické morálky	132	4-20
Dr. Josef Novotný: Občanská výchova podle pokrokových učitelů	130	6-50
Dr. Karel Kašpar: Pastýřský list o sv. Janu Nepomuckém	20	2-20
Dr. Jan Konečný: Adventisté	52	3-—
Dr. Aug. Štancl: Pryč s naším školským monopolem	48	3-—
K. Budil: Pokrokářsko-školská oslava Husova	80	2-50
Jan Bělina: Úpadek vědy	32	—40
V. H. Hradecký: Volná myšlenka	55	—60
Al. Sládeček: Výchova a náboženství	32	1-—
Dr. Marie Sadovská: Katolický názor světový a naše doba		5-30
Jan Šimberský: Působení katol. církve mezi barbary		3-—
Dr. K. Kašpar: Choroby moderní lidské společnosti	160	
Dr. K. Kašpar: Katolík v životě veřejném i soukromém	15	1-—

Dějiny.

Dr. Jos. Samsour: Inkvisice církevní	83	—80
Dr. O. Tauber: Bílá Hora	16	—50
Prof. Vévoda: Základy výchovy. Náboženství a mravnost	92	2-50



† Edvard Jan Nep. Brynych, biskup královéhradecký.

SENÁTOR DR. FRANT. REYL:

BISKUP
EDVARD BRYNYCH

NA PAMĚŤ 30. VÝROČÍ

JEHO ÚMRTÍ.



NIHIL OBSTAT.

Msgr. Dr. Jan Sobota,
censor.

IMPRIMATUR.

† Mauritius,
Episcopus.

N. E. C. 11.407.

Reginae Gradecii 10. Octobris 1932.

I.

**EDVARD BRYNYCH,
KAPLAN, PROFESOR, KANOVNÍK.**

Dne 20. listopadu 1932 bude tomu 30 let, kdy opustil nezapomenutelný biskup Edvard Brynych navždy svou diecési uprostřed neúnavné, apoštolské práce k nemalé lítosti svých diecesánů a celé české katolické veřejnosti. Hlubokou brázdou vyoral na tvrdé líše české půdy a zanechal zářivé stopy své požehnané činnosti, takže ještě dodnes těžíme z práce Brynychovy. Byl českému katolicismu jasnou hvězdou, která předcházela úsvit náboženského uvědomění v českém národě.

Proslulý kulturní historik anglický Carlyle zastával teorii, že dějiny jsou dílem vynikajících individualit osobností, které byly v nich činny. V těchto velikánech však působí Bůh, jenž řídí celý vývoj lidstva a zaručuje jeho zdárný průběh.

Jestliže Carlyle potřeboval pro svou vědeckou teorii konkrétních dokladů, našel by typický doklad v osobnosti biskupa královéhradeckého Edvarda Brynychy, který v katolickém životě českém značí tolik, co kardinál Manning pro Anglii, biskup Spalding pro Ameriku, biskup Ketteler pro Německo. Biskup Brynych byl skutečně nástrojem Prozřetelnosti, která řídí osudy národů a kulturní vývoj lidstva.

Náboženské poměry v zemích českých koncem minulého století nebyly utěšené. Pověstný rakouský katolicismus s úředním náboženským nátěrem zavinil přetvářku v kruzích byrokratických, v širších vrstvách lidových tupou lhůstivostí a bezstarostností o osud církve. V české inteligenci vyvolal tento neupřímný systém zřejmou nechuť ke katolictví,

kteří příliš důvěřivě skládalo všechny své naděje na Vídeň čímž, odcizovalo se národu a poskytovalo svým zásadním nepřítelům velmi vhodnou záminku k šíření nedůvěry k Římu.

V této kritické době ujal se dne 25. března 1892 Edvard Brynych biskupské berly v diecési královéhradecké na českém východě, který v hnutí náboženském měl svůj historický význam.

Edvard Brynych narodil se dne 4. května r. 1846 ve Vlásenicích (okr. pelhřimovský), kdež otec jeho působil jako hospodářský úředník. Do školy chodil v Jindřichově Hradci, pak v Kutné Hoře a konečně v Jičíně, kde také studoval gymnasium (r. 1864), ježto otec jeho stal se zatím obecním úředníkem v blízkém městě Sobotce. Později odstěhovali se rodiče nazpět do Kutné Hory, kdež otec měšťanského práva požíval, jsa rodem z nedaleké Přítoky, takže nejvlastnějším domovem jest Kutná Hora.

Bohoslovecká studia konal v Hradci Králové až do r. 1868. Po své ordinaci přišel Brynych do Žlunic v Jičíně za kaplana, kdež pobyl téměř 8 let. Láska ke staříčce matce, kterou chtěl mít u sebe, vedla ho k tomu, že se ucházel o místo profesora pastorálky v semináři hradeckém. I byl tam r. 1876 povolán za kaplana a odbyv přísné zkoušky, jež se vyžadují na kandidátu theologie, stal se roku 1877 profesorem v Králové Hradci a roku 1888 kanovníkem na Vyšehradě.

Edvard Brynych nepřicházel jako cizinec do diecése a nepotřeboval se spoléhati jen na informace svých úředních rádců o poměrech a osobách v diecési, vždyť v královéhradecké diecési vykonal theologická studia, celých 11 let kaploval, 11 let přednášel v bisk. semináři pastýřské bohosloví až do r. 1888, kdy zvolen byl kanovníkem na Vyšehradě. Profesor

Brynych vchoval na sta nadšených kněží, seznal osobním názorem poměry téměř ve všech krajích diecése při svých misionářských cestách po osadách. České veřejnosti byl chvalně znám jako výborný řečník, plodný spisovatel náboženských povídek a skvělých kazatelských řečí, které v překladu nalezly i za hranicemi obdivu.

Kaplan a kanovník Brynych měl před svým povýšením na stolec biskupský zvučné jméno v katolické literatuře jako tvůrce *náboženské české povídky*. Z pera jeho vyšly následující zábavné a poučné spisy: *Soustavná katechetická kázání* (4 díly); *Soustavná liturgická kázání* (3 díly); *Cesta rozumu a srdce ke spojení s Kristem* (postní kázání); *Katechese pro I. třídu školy obecné*; *Mešní a obřadní kniha pro lid*; *První májová pobožnost na Vyšehradě*; *Štít víry*; *Světlo pravé*; *Zachraň duši svou* (postní řeči); *Katolíci, nedejme se*; *Pomni, abys den sváteční světil*; *Pokročilý rolník*; *Naše vesnice po roce 1860*; *Dílo lidí*; *Kříže a kalichy*; *Slovo Kříže*. Psal pěkné články do „*Časopisu katolického duchovenstva*“: *O křesťanském cvičení* (1874); *Prostředky proti znesvěcování neděl* (1877); *Příprava katol. kněze k oběti novozákonní* (1878); *Díkůvzdání po mši sv.* (1880); *Generální absoluce umírajících* (1880); *Povinnost modliti se brevíř* (1882); *Zpovědníkův úřad soudcovský* (1883); *Zkouška a poučení snoubenců* (1886); *Duchovní správce na osadě smíšené* (1892). Z tohoto výčtu literárních prací vysvítá úžasná spisovatelská činnost Brynychova.

Na Vyšehradě začal kanovník Brynych sepsovati: „*Slova pravdy*“, laciné časové brožury, které se ve statisících rozlétly po celých Čechách. Budily všude uvědomění, nadšení a volaly rozptýlené síly pod jednotný prapor. Nechceme tvrditi, že by před tě-

mito brožurami nebylo již napsáno více populárních spisků pro katolický lid, ale tvrdíme, že spisky tyto vnikly v nejširší vrstvy lidové a přispěly vynikající měrou k uvědomění katolickému. K nejlepším brožurám čítáme: Hovor o Husovi na železnici, Svoboda svědomí, Bílá Hora, Tolerance, Materialista, Škola. Nebe na zemi, Duše lidská. Tři ročníky „Slov pravdy“ redigoval a svými pracemi vyplňoval kanovník Brynych. Dnes mnohý z těchto spisků je chován v rukou pamětníků Brynychových jako vzácná památka na neohroženého bojovníka za pravdu Kristovu.

II.

BRYNYCH NA STOLCI BISKUPSKÉM.

Edvard Brynych vracel se z Prahy po 15 letech za jásavého pozdravu do diecése s četnými vavříny, jichž si dobyl neúnavnou činností ve spolecích charitativních, zvláště ve spolku Jednoty katolických tovaryšů, z jichž středu vyšla celá řada nadšených průkopníků křesťanského solidarismu.

Na počátku svého vladaření biskupského ukázal Edvard Brynych, že má určitý životní program, jasný cíl a vhodné prostředky k jeho uskutečnění. Program tento se kryje s heslem pozdějšího lidového papeže Pia X. „Omnia restaurare in Christo“ (Obnova v Kristu). K realizaci této veliké myšlenky užil biskup Brynych prostředků tehdy málo známých, ale eminentně časových, mimořádné pastorece duchovenstva ve spolecích a veřejném životě, vedle pastorece řádné v kostele a ve škole. Dále apoštolát laiků slovem, tiskem i životem, aby náboženství přestalo býti zájmem pouze duchovenstva, ale stalo

se drahocenným zájmem veškerého lidu katolického. V podstatě tedy činnost, která dnes se zove katolická akce, byla prováděna Brynychem již před 40 lety.

Program svůj rozvinul biskup Brynych v prvním svém pastýřském listě, který dosud neztratil na své časovosti, protože některé myšlenky z něho reprodukuje:

„Nejmilejší! Ve vážné době přicházím k Vám, v době, která v mnohých věcech sice velice pokročila, ale v době, které, jak sami nepřátelé náboženství neupírají, něco schází. V národech jest jakýsi nepokoj, jakýsi rozruch, vše hledí k budoucnosti, od budoucnosti čekají nějakou pomoc, nějaký lék choré společnosti lidské.

Ale před očima mnohých skryto jest, co lidstvu nyní vlastně schází. *Schází nám Ježíš Kristus.* Kristus schází mnohde školám, rodinám, obcím, národům. Již nespravují se ve všem a všudy národové naukou Ježíše Krista. Lidstvu se hledělo namluviti, jen až se zřekne Krista, pak že teprv nastane blaho, štěstí a pokoj. Zatím ale každý jen poněkud soudný vidí, že se vše děje naopak. Mravnost klesá, lidstvo s obavou hledí vstříc budoucnosti, která dle soudu samého svatého Otce našeho nám chystá bouře děsné, převraty zkázonosné, spousty nesmírné. Nejhorší pak věc jest to, že mnozí, kteří mají vliv na národy, všude jinde, jen ne v Kristu, hledají odvrácení neštěstí na nás se valícího.

Moji drazí! Nyní mně tedy snad již rozumíte, nyní snad již Vám zřejmo jest, proč si přeji „uměti mezi Vámi jen Ježíše Krista.“ O kéž bych tedy mohl navrátiti všem Krista, kéž bych mohl k tomu působiti, aby v mé diecési všude a ve všem rozhodoval Kristus — pak by bylo brzy napraveno vše,

co škodného stalo se tím, že se odcizili mnozí Kristu, pak bychom mohli klidně hleděti vstříc budoucnosti.

Nejmilejší! Těžká to ovšem úloha! Víím, že život můj nebude pokojným, budu-li chrániti Vám statky nejdražší, Ježíše Krista totiž, jeho učení a Jím ke blahu lidstva zavedené náboženství. Víím, že bude proti mně bojováno, úsilně bojováno. Ale mám snad jako vojin zbabělý utéci s místa, na které mne postavil Bůh? Tak s pomocí Boží nehodlám učiniti nikdy. Jen o to se jedná, abyste Vy, kterým na náboženství záleží, mne podporovali, ano, se mnou bojovali.

Ale jakou máme zbraň — tážete se snad? **Proti slovu máme slovo, proti knize neb listu musíme dáti knihu neb list, proti spolku musíme postaviti spolek, proti činnosti činnost, proti penězům peníze, proti zášti a fanatismu musíme dáti lásku a klidnou odhodlanost.**

Vím, že odpůrci jsou silnější, víím, že mezi námi jest mnoho neuvědomělých, ospalých, bázlivých, na dvě strany kulhajících, víím, že strašnou zbraní některých odpůrců Kristových a církve naší jest posměch a tupení, pomluva a lež. *Ale jedné zbraně nemají, jest to modlitba.* Té musíme užívati více, než posud. Po Bohu pak musíme denně vzývati Rodičku Boží, o níž krásně dí církev naše, že ona jest, která všechny bludy potírá ve veškerém světě. Svaté patrony země české musíme si získati za spojení. Mezi nimi však budiž zvláště vůdcem naším svatý Jan z Nepomuku, jež biskup královéhradecký, hrabě z Blümegen r. 1772 za patrona diecése naší vyhlásil.

Mojí milí! „Dnové jsou zlí“ (Ef. 5, 16.), doby jsou nebezpečné, jedná se o Krista, jedná se však též o základ, na němž spočívá blaho národa každého. Proto volám: „Vzdejme se nečinnosti! Jdeme

zmužile vstříc odpůrcům Kristovým! S námi je Bůh! Heslem naším jest jméno Maria; vůdcem naším jest svatý Jan z Nepomuku! Nad námi stráž mocnou drží svatí patronové naši. Buďte, prosím Vás, pravými katolíky, tím budete i nejlepšími občany! Odrážejte útoky nevěry a bludů, tím prospíváte i svému národu!“

Pán tedy buď s Vámi: „Setrvejte ve víře a lásce.“ (I. Tim. 2, 15.) „Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi Vámi. Amen.“ (Apoc. 22, 21.)

Dáno v Hradci Králové, dne 25. března na den Zvěstování Panny Marie r. 1893.

Biskup Brynych nespokojil se pouze vyhlášením svého pracovního programu, nýbrž jal se ho krok za krokem prováděti. Přihlížel pilně k výchově bohoslovců v semináři, zavedl v celé diecési systém pravidelných misí lidových v každé osadě během desíti let, usadil misionáře v Hradci Králové, povzněl lidový a chorální zpěv ve chrámech, postaral se o důkladné vzdělání mládeže v pravdách náboženských sepsáním dětem srozumitelného katechismu „Oltáře“. Při pravidelných exerciciích kněžských často svými nadšenými řečmi nabádal klerus k sebeposvěcení, visitoval diecési za nejhorších výbuchů protináboženského boje nepřátel církve všech odstínů, kteří se obávali pronikavé činnosti Brynychovy a proto usilovali o její potlačení.

Náboženské uvědomění katolického lidu snažil se biskup Brynych probuditi mimořádnými prostředky, organizací a tiskem. K tomu cíli vybudoval v Hradci Králové diecéšní spolkový dům „Adalbertinum“, kdež umístil vedle místních spolků tiskárnu a redakce diecéšních listů. Podporoval rozvoj spolkového života, světil spolkové prapory, řečnil na spolkových schůzích a manifestacích.

Veliký význam v šíření katolického přesvědčení a katolické akce přičítal Brynych tisku vůbec a katolickému tisku zvláště. Před 40 lety nebyl význam katolického tisku vůbec chápán a jest pohříchu dosud podceňován.

Denní tisk je veřejnou kazatelnou pro široké vrstvy lidové, je řečníštěm, na němž se luští denní otázky životního významu pro stát i pro společenskou kulturu, jeť výchovnou školou pro dospělé, neboť žurnalistika ovlivňuje z valné části výchovu společenskou oné části lidstva, která již odrostla výchově rodinné a školní. A výchova společenská vytváří vlastně charakter člověka, neboť počíná naň působiti v letech mladistvého kvasu, kdy na základě mravních zásad, doma a ve škole vštěpovaných, upevňuje se budova životního a světového názoru.

Každý tisk a denní zvláště má vznešené civilisační poslání, vždyť každou myšlenku lze tiskem nejrychleji, nejšířeji a nejpevněji šířiti. Proto žádná náboženská společnost, žádný stát, žádná politická strana, žádná vědecká aneb hospodářská organisace, žádný vědec aneb myslitel neobejde se bez tisku.

Význam a vliv tisku na smýšlení a jednání jednotlivců a širokých vrstev může jen podceňovati člověk krátkozraký, který s páskou zaostalosti na očích ubírá se lhostejně cestou života.

Tato netečnost a podceňování ohromného vlivu tisku na smýšlení lidových vrstev vymetivá se na všech, jichž posláním a povinností je, hájiti a šířiti pravdu, idey mravnosti a dobra, protože tisk vedle svých nepopíratelných předností má také stinné stránky, které mnohdy znehodnocují kulturní jeho poslání.

Daleko horším škůdcem lidského ducha je nesvědomitý tisk, který kazí soudnost povrchním vtipem

při řešení vážných otázek života, který poskvňuje obrazotvornost líčením oplzlostí a omluvou zvrhlosti pohlavního pudu, který skandalisuje soukromý i rodinný život, který omlouvá zločiny proti životu a majetku občanů, který olupuje občany o majetek šířením nepravdivých hospodářských zpráv a podrývá soustavně pilíře společenského řádu.

Při takových zločinech tisku, zaprodaného zlu, nelze se diviti, že církev katolická, strážkyně pravdy a mravu, nalezla ve špatném tisku svého největšího nepřitele.

„Tisk vytlačil z veřejného života vliv církve v daleko větším rozsahu, nežli to provedlo pronásledování křesťanů v prvých dobách a nežli se to podařilo reformaci a revoluci. Odcírkevnění veřejného života, školy, rodiny, chudinství i nemocenské péče našlo právě v moderním tisku nejhorlivějšího agitátora, neboť všecku svou moc, ať již vychází ve kterékoliv řeči nebo politické barvě, vynakládá tisk k tomu, aby potíral v přední řadě katolickou církev pod pláštíkem klerikalismu.“

Z úvahy o světlých a stinných stránkách tisku je zřejmo, že lidé dobré vůle musí pracovati k tomu, aby tisk plnil jen osvětové a výchovné poslání, a znevažovati vliv zvrhlého tisku na škodu lidské společnosti a církve. A ježto je uznanou zkušeností, že ideu lze vyvrátiti zase jenom myšlenkou, nesprávné tvrzení potříti jen lepšími a přesvědčujícími důkazy, a že proti taktice odpůrce nutno použití jeho zbraně a taktiky, pak nezbyvá katolíkům, než řídit se v obraně své církve heslem chrabrého apologety, nezapomenutelného biskupa Edvarda Brynychy: „Proti knize knihu, proti tisku tisk.“

BISKUP BRYNYCH VLASTENCEM.

Nakreslivše stručně obraz biskupa Brynychy v jeho apoštolském velekněžském rouše a v jeho apoštolské práci, všimněme si ještě jeho vlastenecké a politické činnosti.

Ryzí vlastenectví biskupa Brynychy, vždy za života projevované, bylo na konci jeho života uznáno v celé české veřejnosti. I noviny nepřátelské napsaly: „Biskup Brynych byl Čechem a nikdo nemá práva uprati mu i upřímnost tohoto citu.“ Listy konservativní poukázaly na význam vlastenectví Brynychova tak spravedlivými slovy, že neváháme opakovati tento posudek z »Národní Politiky« z r. 1902 č. 320.

Mezi českými preláty sloužil biskup královéhradecký české věci nejupřímněji a nejrozhodněji, což nejednou netoliko slovy, ale i skutky svými dokázal, že jej lze srovnati s jasným vzorem jeho, s nezapomenutelným budějovickým biskupem Janem Jirsíkem. Své ryzí vlastenectví osvědčil zejména ochranou, kterou poskytoval po celou dobu svého působení českým menšinám na severu českém, které měly v něm vždy mocnou záštitu. Připomínáme jen rozhodnost jeho, s jakou Čechům v Trutnově, když Němci české bohoslužby již nechtěli strpěti, opatřil zvláštní kapli, jejíž zřízení nadarmo obec trutnovská hleděla zmařiti. Zvěčnělý biskup staral se též o vzdělání lidu zakládáním ústavů a škol, ač se potkával při tom s mnohými překážkami. Tak zejména vláda nám nepřátelská dlouho odpírala právo veřejnosti dívčí školy ve Chrasti, nákladem biskupovým zřízené.

Zvláště významným a vysoce záslužným byl pak čin biskupa Brynychy, když po zrušení ministrem

Badenim vydaných „jazykových nařízení 27. října 1899 ve svém článku v „Obnově“, nadepsaném „Demonstrace“, hájil nadšeným způsobem práva koruny české a práva jazyka českého proti jich osočovatelům. Rázně poukázal na křivdy, jež se národu českému dějí, a obvinil rakouské státníky, že oni to jsou, kteří národ český dohánějí k zoufalství. Mohutný dojem, který sahal daleko za hranice českých zemí, učinila slova biskupova, který z hloubi srdce svého, rozžalostněného pokořením národa českého, na vídeňské vlády takto žaloval: „Bylo by dobře, aby stát náš zpytoval bez vášně své svědomí, zdali on to právě není, který tak tichý, pracovitý, daň ze statku i krve platící, královsky smýšlející lid český ku hněvu popuzuje. Bylo by dobře, aby pan ministr Clary a jiní podobní jemu přemýšleli, jak od více než sto let národu českému dostává se jen křivdy, utlačení a nevděku. Nad slunce jasnější pravdou jest, že rod Habsburský svobodnou volbou stavů českých obdržel korunu státu českého. A dělati tedy z království Českého jen „zemí“ aneb „provincii“, jest křivdou a bezprávím. Tu nepomáhá výmluva, že prý během času se právo to promlčelo. Před násilím se ovšem právo „promlčuje“. Uloupili nám na př. Prusák Slezsko a Kladsko, nedrží ho právem, kdyby je držel tisíc let. Před vznešeným zákonem náboženství neplatí žádné promlčení, i kdyby skutečně národ český byl o svém právu mlčel. A tak před Bohem, před tou božskou mocí věčné spravedlnosti jest vlast naše s Moravou a se Slezskem státem, královstvím, nechť by se kdokoliv posmíval „zažloutlým listinám“, na nichž to bylo psáno. A v tomto státě byl jazyk český prvním, později aspoň rovnoprávným s jazykem německým. Jazyka dar svěřil nám Bůh a jest nám statkem drahým

podobně, ne-li více, jako pole, dům, peníz. Žádný sebe delší obyčej čili tak zvané promlčení, preskripce, neplatí před Bohem. A když si tedy státníci naši počínají od dávných let jako ti, kteří páchají křivdy proti božskému právu, v srdcích lidu zapsanému samým Stvořitelem, táží se, kdo je tím v první řadě vinen, že bouří se konečně lid ten a žádá právo své? A když zabočí dál a rozhněvá se, kdo je tím vinen, ne-li ti, kteří nezachovali svatý příkaz: „Otcové, nechtějte ku hněvu popouzeti synů svých!“

O jazykových nařízeních nebylo proneseno skvělejší obrany, než ji lapidárními slovy tlumočil zvěčnělý biskup, když pokračoval ve svém článku takto: „Ministr Clary řekl prý, že se jazykovými nařízenými ublížilo Němcům. Není to pravda. Naopak jazykovými nařízenými se jim neublížilo, neboť pokud se věci naše neřídí v Praze, ubližuje se nám. Bylť zajisté naše věci proti svatému právu našemu přeneseny do Vídně. Ale dejme tomu, že páně Claryho srdce cítí, jak to bolí, když se dělá křivda. Kéž by uvážil, že Čech má také srdce a že má dobré srdce. A odejmutím toho drobtu práva poranil pan Clary srdce to v hloubce jeho nejvnitřnější. A bouřili to nyní v Čechách, jsou-li nejlepší a až dětině loyální Čechové k hněvu popuzeni, nezavinili toho sami.“

Z článku toho dýše a prýští ten vřelý, rozhodný, svatý národní cit, který pronikal všecku bytost Brynychovu po celý jeho život. On, vysoký hodnostář, postavený na prestol biskupský, neváhal v kritické pro náš národ době, kde se žaláře plnily těmi, kdo proti zrušení jazykových nařízení demonstrovali, zastati se práv lidu českého celou silou své osobnosti, svého významu a svého úřadu. A již tímto jediným skutkem, pro nějž mu potom bylo snášeti různá

příkoří, zasloužil si upřímnou vděčnost celého národa našeho.

Politikem z povolání biskup Brynych vlastně nebyl, proto také ani jednou nezúčastnil se sněmovního jednání v Praze, ačkoliv měl jako biskup ve sněmu virilní (volný) hlas. Neměl také žádného zvláštního politického programu, jenž by sloužil za základ nové politické strany v Čechách. Zcela bezdůvodně obávali se mladočeští pohlaváři, že jim bude jejich „chytrou“ politiku kaziti. Nadarmo tedy chystali se Mladočeši ke zmaření vybájené kandidatury biskupa Brynychy při volbách do V. kurie za XIII. okres.

Politické zázady Brynychovy byly čisté křesťanské. Kdysi setkal se biskup Brynych s rozhodným německým šlechticem, knížetem Sch., při hostině v jistém okresním městě. Bylo to brzy po jazykových nařízeních, ve kterých postavil se biskup Brynych na stranu utiskovaných. Kníže začal o politice a otázel se posléze p. biskupa: „Jaké pak vlastně máte politické zásady?“ Biskup Brynych, jsa hnedle s říznou odpovědí hotov, odtušil: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečin ty jim. Taková politika prospěla by Čechům i Němcům“.

Politiku ve vlastním významu slova Brynych nepěstoval a také náboženství nikdy do politiky nepletl. Ale to je pravda, že nepřipustil, aby se politika pletla do náboženství. V chystaném rozdělení království českého dle národnostních diecésí uhájil biskup Brynych svým energickým vystoupením zásadu, že politika nesmí řídit náboženské přesvědčení občanů. Jestliže ale přece biskup Brynych hrál důležitou roli politickou v naší vlasti, pak jest to připsati jeho vzácné vlastnosti, že „totiž nemlčel, ale mluvil a jednal, když jako Čech a biskup mluvit a jednati měl.“

Neomezil se však biskup Brynych pouze na pro-

testy, proti křivdám na národě páchaným, nýbrž pracoval ovšem bez příslušnosti k nějaké politické straně české na prospěchu národa. Cíl a způsob vlastenecké práce byl rozhodně správným. Jestliže vedoucím politickým stranám teprv dosti pozdě prosvítlo, že politika jejich musí souhlasiti s duchem a potřebami lidu, postřehl tuto správnou zásadu biskup Brynych od prvního kroku do diecése a proto posiloval to, co jest také skutečně základem národní existence, t. j. náboženské přesvědčení. Národ náš jest až na menší část katolickým a hluboce věřícím lidem, proto náboženské zásady jsou a mají také býti základnou všech kulturních a politických stran. Česká otázka jest v jádru svým náboženskou, proto biskup Brynych docházel u lidu porozumění z toho důvodu, že uhodil na pravou strunu srdce českého. Lid náš jest smýšlením svým veskrz demokratický, proto také demokratický biskup byl lidu sympatickým.

Hájení sv. víry podnikal biskup Brynych zbraněmi čistě moderními. Jako nevěra šíří se dnes nejvíce tiskem, musí se i víra tiskem šířiti. Pro posměch byla by modernímu vojsku četa starých lučištníků, a moderním škůdcům náboženství Kristova má imponovati bývalá pastýřská péče, omezující se na čtyry zdi kostela a školy?

Mimořádná doba vyžaduje mimořádných opatření. Proti knize knihu, proti spolku spolek atd. Dle svého programu založil biskup Brynych roku 1893 Politické družstvo tiskové pod ochranou sv. Jana Nep., jehož úkolem jest podporovati křesťanskou politiku. Nevytvořilo zmíněné družstvo nějaké nové desáté již politické strany v Čechách, nýbrž usilovalo o to, aby všechny dosavadní strany politické, pokud stojí ještě na půdě křesťanské, šetřily zásad

náboženských. Nebylo úkolem družstva rozptylovati, nýbrž slučovati.

Pro Družstvo ukoupil biskup Brynych od dědiců Pospíšilových knihtiskárnu a založil r. 1894 časopis „Obnovu“, která během svého trvání vynutila si náležitý respekt, poněvadž byla tlumočnickem názorů velikého biskupa. R. 1896 založeny „Časové Úvahy“, které rozšířily za poměrně krátkou dobu přes 300.000 brožur a časových letáků. Pro politické družstvo a jeho podniky zbudován r. 1897 spolkový dům „Adalbertinum“, jehož nejštědřejším podpůrcem byl biskup Brynych. Uvědomění katolické bylo mocně buzeno dvěma sjezdy hradeckými v roce 1897 a 1902. Průběh obou sjezdů byl velmi zdařilý. Oba sjezdy podaly důkaz, že vytrvalá práce biskupova potkává se s výsledkem a porozuměním v lidu. Zvláště poslední sjezd, 3 měsíce před smrtí Brynychovou slavený, byl vlastně skvělou přehlídkou katolických zástupců, horlivým biskupem probuzených.

O širokém rozhledu biskupa Brynychy svědčí v Hradci Králové novostavby studentského semináře „Borromaea“ a ústavu pro hluchoněmé „Rudolfina“. Obě monumentální budovy, vystavěné za dosti obtížných poměrů, budou vždy nehynoucím kulturním pomníkem moderního biskupa.

KARAKTER BISKUPA BRYNYCHA.

Biskup Brynych nebyl však pouze hlasatelem ctnosti, nýbrž i jejím pěstitelem. Neučil pouze slovem, nýbrž i svým životem. Přísný asketický život podle vzoru starých otců církevních neupřeli mu ani odpovědní jeho nepřátelé. Domácnost jeho nelišila se od domácnosti středně majetného občana, přepychu

nemiloval ani při nutných reprezentačních hostinách, jež omezil na tak skrovnou míru, že mu to bylo mnohými za zbytečnou spořivost vykládáno. Biskup Brynych žil vždycky do doby svého biskupování velmi střídě a tuto střídmost zachoval i při větších příjmech.

Jakkoli byl biskup Brynych opravdově zbožný muž, přece nikdy nepodporoval pobožnůstkářství a nikde neužíval násilných prostředků ku obrácení zbloudilých. Vystoupení jeho proti suchodolským podvodům se zjevením Ringlové vzbudilo u mnohých značnou nelibost a nepokrytý odpor. Mnohé přemrštěné duše, které se honí v náboženském životě po mimořádných čnostech a jimž ani obsah nauky Kristovy nedostahuje, konávaly i po zákazu biskupově pouti do Suchodolu, prohlašující zákaz biskupský za neoprávněný. Kdyby skutečně byl biskup Brynych tím domnělým „klerikálem“, jenž náboženství zneužívá ku ohlupování lidu, pak v suchodolském případě byl by si našel hojnost pomocníků i v inteligenci vůkolní, která v hromadných poutích dosti brzy vypozerovala hospodářský prospěch zapadlého kraje, politického. Energické vystoupení Brynychovo proti blouznivé módě lidové jest vzácným důkazem apoštolského a ne „klerikálního“ ducha Brynychova, což rozumní lidé s vděkem uznávali.

Při vši přísnosti vlastního života býval otcovsky shovívavým ku pokleskům a poblouzení jiných. I jiné přesvědčení náboženské dovedl přehlédnouti, běželo-li o pomoc potřebného člověka. Nebudeme uváděti podrobný výpočet dobrých a lidumilných skutků velkého biskupa, protože ani on sám za svého života nepovažoval za nutné svými dobrými skutky se chlubit. Stačí poznamenati, že z desítek letých příjmů nezůstaly poklady, jež by svět pohor-

šovaly. Veliký biskup říkával, že jest to největší ostuda pro kněze, zbude-li po něm veliké jmění a že kněžské peníze nepřinášejí žádné rodině štěstí. Dle toho také biskup Brynych jednal a pro své příbuzné určil jenom malou roční rentu, odkávav celé zbylé jmění, uložené ovšem ve velkostatku, na dobročinné podniky.

Zbožným byl veliký biskup v životě, zbožným byl i při smrti. Když v poslední den jeho života na radu lékařovu připravoval komorník potřebné věci k zaopatření sv. svátostmi a snažil se přípravu tuto vykonati nenápadným způsobem, aby svého pána nepolekal, pravil mu těžce nemocný s teskným úsměvem: „Vždyť já se chci dáti zaopatřiti! Vždyť jsem také katolík!“

Po přijetí sv. svátostí povolal k sobě veškeré obyvatele residence a promluvil k nim asi takto: „Jste tu všichni? Pamatujete se, jak jsem Vám vždy v neděli kázával? Držte se toho a zůstanete dobrými katolíky. Odpusťte mi vše, čím snad jsem vám kdy ublížil.“ S pláčem ujišťovali jej kolem stojící, že spíše musí sami za odpuštění prositi. Na to je požehnal každého svatým křížem na čele a rozloučil se se všemi. Ulehnuv, zachvácen byl prudkými bolestmi, takže více mrtvému než živému se podobal. K půlnoci se probudil a pravil: „Kde to jsem, co se se mnou děje? Vždyť já jsem byl v nebi.“

Poslední slova jeho byla: „Rád bych sloužil mši svatou, ale nemohu dojítí...“ Následovala agonie a po 2. hodině noční vzléla čistá duše jeho k věčnému soudu.

Vylíčili jsme zesnulého biskupa Brynycha jako neúnavného pracovníka, duchaplného spisovatele, obětavého lidumila člověka a vynikajícího politika

českého. *) Tato mnohostranná plodná činnost, jediným mužem příkladně prováděná, prozrazuje rozhodně, že biskup Brynych byl neobyčejným duchem. Velikost jeho jeví se zvláště v překonávání překážek a v nezdolné vytrvalosti. Reformní činnost biskupa Brynychy nebyla ani dobře chápána, vlastenectví jeho bylo podezříváno, ryzost charakteru jeho byla znehodnocována pomluvami i nízkými. Potkával se Brynych na všech skoro stranách s překážkami takového druhu, že by nerozhodná povaha raději ustoupila v ústraní a nechala vši činnosti. Biskup Brynych nikdy se tím netajil, že jeho biskupská mitra jest trnovým věncem ovinuta, ale proto přece nesklonil chabě šíje své před zlobnými intrikami ani tehda, když r. 1900 vyzvala jej vláda ku složení biskupského úřadu, a biskup Brynych byl nucen v Římě se zodpovídati ze žalob, podaných naň rakouskou vládou a německým duchovenstvem. Nikdo ze širších kruhů ani netušil, jak s velkým sebezapřením pracoval nezištně biskup Brynych proti zaslepenosti svých krajanů a proti zlobě svých odpůrců. Ne v pohodlí a blahobytu se osvědčují lidé, co na nich jest dobrého, nýbrž ve zkouškách a protivenstvích. Protivenství jest zkušební kámen, na němž zkouší se charakter. Jako list některé rostliny musíme rozevřítí, aby vydal jemnou vůni, tak mnohé povahy teprv procházejíce soužením osvědčují výborné své vlastnosti.

*) Povahopis biskupa Brynychy mohl jsem nastíniti jen na základě věcných projevů, spisů a osobního styku jako důvěrný vykonavatel a propagátor myšlenek velkého biskupa. Zajímavou a důležitou korespondenci Brynychovu s Římem, Vídní a jinými osobnostmi spálili po smrti jeho někteří horlivci z důvodu, že v ní byla ostrá kritika současných osobností.

Záslužné skutky obětavého muže nehynou zároveň s jeho životem, nýbrž žijí v památce potomstva po letech. Brynych zemřel, ale jeho ideály zde zůstaly jako drahý odkaz naší katolické generaci. Při smrti biskupa Brynychy teprv jsme si uvědomili, co jsme v něm ztratili.

Vzácný charakter biskupa Brynychy a význam jeho činnosti v náboženském a národním životě českém ocenil výstižně dlouholetý přítel biskupův, spisovatel Dr. Václav Řezníček v „Hlasu Národa“ (20. listopadu 1902): „Když se dnes dopoledne rozletěla Prahou smutná zvěst, že na oblíbeném svém záměčku v Chrasti skonal královéhradecký biskup Brynych, tu se tomu všeobecně odpírala víra, že tento stejně milovaný jako nenáviděný muž není více mezi živými.“

Smrt biskupa Brynychy česká veřejnost nečekala, nebyla na ni ani zdaleka připravena, však on sám při své pevné povaze se na ni chystal a brzký svůj konec dobře tušil a předvídal.

Jak málo je předních a vynikajících osob za naší doby v naší veřejnosti, abych s nimi nebyl podrobně znám, abych vlastnosti a skutky jejich nedovedl oceniti: a tu nikterak nepřeháním, když zde pravím, že v zesnulém biskupu Brynychovi seznal jsem jednoho z nejvroucnějších, nejhorlivějších, nejrozhodnějších českých vlastenců a politiků.

Jeho jednání ve příčině českých bohoslužeb ve známých městech, jeho vystoupení po zrušení Bazeni-ho jazykových nařízení, jeho memorandum o českých poměrech, jež podal panovníkovi, jeho zasažení v tak zvaném „rozfrindování“ českého království*) řadí ho mezi nejvlivuplnější a nejzasloužilejší české vlastenecké politiky.

*) Pozn. Rozdělení Čech na čistě německé a české

Vše to vykonal sám, opřen pouze o kroužek svých nejdůvěrnějších přátel, kteří znali rostoucí sílu jeho vlivu, když se ozval. Škoda, že rozhodný, pevný ten vlastenec má dnes hlavu studenou a ruce mrtvé.

Dnes jenom slepý neviděl, co biskup Brynych ve své diecési vykonal. Za jeho biskupování obklopeno bylo jeho biskupské město Hradec Králové novými obrovskými ústavy, jež nejenom městu, nýbrž i celému okolí přinášejí prospěch. Bez Brynychovy pokrokumilovnosti, bez jeho smyslu pro nutnost oprav, bez jeho ochoty špatné, sešlé a staré nahrazovati dobrým, novým, byl by *Hradec nemohl učiniti tak veliký skok kupředu*, jež za posledních deset let vykonal.

Biskup Brynych byl vlastenec, byl pokroku milovný muž, ale on byl také milovník přísného pořádku, jehož opak všude britkým svým slovem i pérem pronásledoval.

Život jeho byl bezvadným, svatým přímo; jazyk měl vzácně výmluvný; péro logicky ostré; vtip a atickou sůl měl vždycky po ruce, a proto byl protivníkem nepříjemným a obávaným, ač byl ve svém jednání člověkem do krajnosti snášenlivým a příjemným. Lid do něho kamenem, on do něho chlebem.

O nashromážděné a všelijak nahrahané poklady nebude se po něm práti nikdo, poněvadž pokladů po něm nezůstalo. *Ale dobré skutky, velké činy a podniky jeho hlásati budou jméno Brynychovo po dlouhé věky, a čím dále bude čas od dneška, ode dne jeho smrti, ubíhati, tím více historická postava Brynychova bude z chaosu dnešních ma-*

diecése; takže Němec byl všude doma, ale Čech jen v české diecési. Brynych opřel se v Římě a ve Vídni proti zpolitisování náboženství.

lých velikánů vynikati v obřima naší doby, který proti vůli svých současníků vykonal tolik znamenitých a příkladných skutků, jaké nevykoná jiný za největší přízně okolností.

Jako kněz, biskup, člověk a Čech byl v každém ohledu mužem příkladným, a že pokládal tu a tam za potřebné se ozvati, to ho právě zdobilo a bylo jeho předností, že totiž nemlčel, ale mluvil a jednal, když jako Čech a biskup mluvit i jednati měl.

Cílů svých vědomý, povinností svých dbalý, křehkostí svých znalý, s duší již na jazyku pracoval a působil stále tak, že památce jeho budou brzo blahohřečiti i ti, kdo mužné a rozhodné jeho jednání nechápali nebo kdo je křivě pojímali. Dnes je viděti, že nic jiného nechtěl, nežli množiti dobro, zbraňovati vzrůstu zla, jak bylo jeho povinností a úkolem.

Jednou z jeho nehod bylo, že byl do svého posledního dechu českým člověkem, že byl mužem bez pýchy, že ochotně sestupoval se svého biskupského stolce mezi lid, jako náš, mezi své; a na to my nejsme dosud — zvyklí a zařízení; tak nejsme dosud pokročili a moderní, abychom takového biskupa a vůbec vynikající lidi, kteří jsou našinci a nedávají nám svou povýšenost cítiti, mezi sebou přátelsky snesli a abychom ho křivě neposuzovali, jako se mnohdy dělo nebožtíku biskupu Brynychovi.

Nad otevřenou jeho rakví a nad otevřeným jeho hrobem zajisté že se leckde rozběskne, co smrt jeho vlastně za dnešní choulostivé doby pro českou věc znamená a jak bude zaň těžko a nesnadno hledati přiměřenou náhradu.

Zemřel nám vlastenec nadšený, politik nejrozhodnější, muž pokroku milovný, kněz čistý, člověk obětavý, který za desetiletí svého biskupování zapsal

jméno své písmem zlatým v českou historii naší doby.

Biskup Brynych bude bohužel nejlépe oceněn, až budou jeho vlivy a skutky české věci scházeti.“

IDEÁLY BRYNYCHOVY NAŠÍM ODKAZEM.

Smrt zastihla biskupa Edvarda Brynychy v nejrušnější činnosti, proto ohromila a bolestně překvapila nejen katolický lid, ale i rozvážnou českou veřejnost. Zpráva o neočekávané smrti dolehla tísnivě zvláště na spolupracovníky biskupovy, kteří ideje a plány jeho prakticky uváděli v život. Mnohý podnik nebyl ještě dostatečně zajištěn, což zejména platilo o spolkovém domě „Adalbertinu“, na němž vázl dosud značný stavební dluh.

Výbor Politického družstva tiskového jako majitel „Adalbertina“ neztrácel však důvěry ve příznivé vyřešení nenadálé finanční tísně, neboť členové výboru zaručili se osobně za zbývajcí nedoplatek, uznávající, že nelze pochovávat se zesnulým bojovníkem též jeho ideály. Četní spolupracovníci velikého biskupa byli přesvědčeni, že není možno bez újmy cti opustiti dílo zdárně započaté a uběhnouti v podezření, že bývalá jejich horlivost ve provádění myšlenek Brynychových nebyla ničím jiným, leč obyčejným šplhalstvím k vůli časné odměně.

Také katolický lid nehodlal zapomenouti na velikou oběť, kterou přinášel po celý svůj život zesnulý arcipastýř pro víru svých otců.

A tak zříme, že zemřel sice veliký biskup, ale jeho ideály staly se drahým odkazem jeho vrstevníkům a zůstanou bohdá i vzácným odkazem generacím budoucím.

Ideály ty prováděli jeho spolupracovníci a následovníci. Zvláště v tom ohledu vyniká nynější náš arcipastýř Msgr. Dr. M. Pícha, který v rámci katolické akce horlivě šíří zásady, hlásané svým předchůdcem, velikým biskupem E. Brynychem.

Politické družstvo tiskové zaplatilo pozvolna veškerý stavební náklad i hypoteční dluhy spolkového domu a veškeré své podniky udrželo v čilém provozu. Časopis „Obnova“ pro své výborné úvodníky, dopisy z Prahy a řízné polemiky s pokrokářkou nevěrou byl pilně vyhledáván a čten nejen na Hradecku, nýbrž i v jiných krajích naší vlasti. Časopis „Časové Úvahy“ přinášely populárně a při tom obsahově cenné brožury ve velikém nákladě, který se pohyboval mezi 5.000—15.000 výtiscích za obezřelého řízení pisatele této stati.

Politické družstvo tiskové založilo též své knižkupectví a nakladatelství k šíření dobrého tisku, jenž nacházel hojně příznivců a odběratelů. Půda činnosti biskupa Brynychy v královéhradecké diecési výborně zkypřená stala se živnou půdou pro nové katolické organizace, jak tomu nasvědčuje založení „Všeoborového sdružení katolického dělnictva“ r. 1902 a počátek „Orla“ r. 1907. V katolických jednotách, jichž počet dosahoval úctyhodné číslce 100, byly pořádány četné přednášky a vzdělávací schůze. Čilý život na Hradecku opravňoval naděje k uspořádání pátého Všeobecného sjezdu katolíků českých v Hradci Králové r. 1909 a naděje tyto byly korunovány neobyčejným zdarem.

Když r. 1907 došlo k volbám do říšské rady na základě všeobecného hlasovacího práva a čeští katolíci vystoupili na politické kolbiště, získavše 7 mandátů, okresy královéhradecké diecése dobyly celých 50% ze získaných hlasů a 4 poslance ze 7. Politický

tento úspěch je nejlepším svědectvím, že katolíci v diecési královéhradecké byli plně uvědoměni, že nestačí katolíkov, aby Bohu sloužil jenom zbožně v kostele a dobrými skutky, nýbrž že je potřebí náboženskon víru též veřejně vyznati a svobodu církve hájiti na poli politickém hlasovacím lístkem.

Dílo Brynychovo po jeho smrti nezahynulo a vliv jeho objevil se i po převratě, neboť v krátké době vzkříšeny byly k pronikavé činnosti katolické spolky a politické organisace, které po čas války byly nuceny v činnosti své se omezovati. Mnohý z podniků, který svému vzniku děkuje hradecké půdě, byl po převratu přeložen do sídla Československého státu do Prahy, což platí o „Všeodborovém sdružení“ a „Orlu“, avšak řady svých členů doplňuje dosud početně z diecése Brynychovy. Politické družstvo tiskové přeměnilo se v Tiskové družstvo, které se omezilo na vydávání a šíření katolického tisku, protože politické vedení českých katolíků obstarává nyní Československá strana lidová. Časopis „Obnova“ byl zaměněn za týdeník „Štít.“ Náboženský život v diecési Brynychově dosud je ovlivňován ideami biskupa Brynychy, jenž všecku svou životní horlivost vynakládal na probuzení náboženského uvědomění. A tak možno prohlásiti, že biskup Eduard Brynych sice zemřel, ale duch jeho mezi námi žije a že o něm platí slova Písma svatého: „Těla slavných mužů odpočívají sice v pokoji, ale jméno jejich žítí bude od pokolení do pokolení.“ (Kniha Sirachova 44, 13).



Hrob biskupa Edvarda Jana Nep. Brynychy na hřbitově v Chrasti.

ZA ZEMŘELÝM BISKUPEM
EDVARDEM JANEM BRYNYCHEM.

Sta srdcí plakalo — a hrany zněly,
hrud rozrývaly zvonů temné rány:
Vám otec zemřel — otec milovaný! — —

„Ve výspu naši orkán bije smělý!
Vstaň, otče drahý, zvedni zchladlé skráně,
štit vezmi v ruku a meč pravdy v dlaně!

Tys v předu šel, kdo vstoupí ve Tvé stopy?
Vstaň!“ — — Ticho v rakvi, zmlkla ústa zlatá
a ruka nezdvihá se, smrtí spjata. —

Z ní padlo péro! — Zrak se v slzách topí:
Tvé péro zlaté, z něhož v duši síla
a slova pravdy v srdce hlaholila.

Vlast, církev nad rovem Tvým v pláči stojí:
„Až práva naše zdeptá cizí zloba,
zda v pravdy boj tě vydá temná koba?“

„Za víru, vlast!“ — tvé heslo bylo v boji,
byls prorokem a věštce nové doby,
jenž k životu svůj národ budil z mdloby.

Nad rovem Tvým lká lidu srdce prosté:
Z nás vyšel jsi — a trpkou cestou hloží
kříž za Kristem jsi nesl pro čest Boží.

Tvůj hrob však slavný jest — Tvé sémě roste!
Rty umlkly — Tvůj hlas dál v srdci zvučí
a Pravdě žít a umírat nás učí!

(Vladimír Hornov.)

BOJ DVOU DVORNÍCH KAZATELŮ O ČESKOU KŮŽI.

Na krajních křídlech dvou úporně zápasících stran byli Skultét a luterán Hoë. Tito sváděli bitvy o získání a porobení sektářstva u nás, tedy o velikou většinu národa. Dvorní kazatel falcký a dvorní kazatel saský!

Doktor Hoë z Hoëneggu se narodil r. 1580 ve Vídni. Vystudoval ve Vitenberku, r. 1602 byl třetím dvorním kazatelem v Drážďanech a roku 1603 stal se superintendentem v Plavně. Měl veliký politický vliv u saského dvora. V Praze kázal jako host r. 1611 v lednu u sv. Kříže, u sv. Havla a sv. Jiljí. Hlavním farářem německých evangeliků na Starém městě Pražském stal se 13. května 1611 a konal bohoslužby u sv. Kříže. Pobyl v Praze do velikonoce 9. dubna 1613.

Jeho poslání bylo významné. Stal se hlavním organisátorem německých evangeliků pražských a zároveň byl politickým konfidentem saské vlády. R. 1613 vypukl tuhý spor mezi stranou luterskou na jedné straně a bohoslovci bratrskými a smířlivě evangelickými orthodoxy (klonícími se ke kalvinismu) na straně druhé. Hoë jako nejprůběžnější luterán postavil se v čelo zápasu, na kázáních i ve spisech „prudčeji potíraje kalvinisty než papisty“ (katolíky). (ČSB IV, 985. Hrejsa: Česká konfese, 500—1, 521.)

Strohé vystupování tohoto bojovníka vzbudilo mezi kalvinisty veliké rozčilení. Hněvali se i jini, kteří jevíli sklon ke kompromisu s kalvinismem. Obraz a jméno prudkého kazatele jedné noci r. 1613 přilepili jeho protivníci na šibenici v rynku pražském. Do roku 1621 proti tomu bojovníku

Dr. O. Tauber: Časové záhady výchovy	88	1.50
Vilém Koleč: Bratří orebští	49	2.—
Jiří Sahula: Krutosti habsburské	64	2.60
Jiří Sahula: Církevní snahy Husovy	48	1.—
Jiří Sahula: Karel IV., Otec vlasti	112	1.10
Jiří Sahula: Arnošt z Pardubic	64	—,70
Jiří Sahula: Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	—,40
Jiří Sahula: Vzdělání kněžstva v době předhusitské a husitské	96	1.—
Jiří Sahula: Husitské ženy	64	—,70
Jiří Sahula: Jan ze Želiva	64	—,70
Jiří Sahula: Český obchod v době předhusitské a husitské	30	—,80
Jiří Sahula: Vzájemný poměr českých konfesí	30	—,80
Jiří Sahula: Svatý Vojtěch a jeho doba	48	1,70
Jiří Sahula: Husitské soudy a ortely	28	4.—
Jiří Sahula: Církevní úkoly staročeských škol nekatolických	80	3.50
Jiří Sahula: Význam Žižkova díla. Díl I.	80	3.50
Jiří Sahula: Význam Žižkova díla. Díl II.	128	4.50
Jiří Sahula: První průkopníci luterství v Čechách	80	3.20
Jiří Sahula: Mravní a osvětový význam odpustků ve středověku	188	6.50
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl I.	64	3.50
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl II.	64	3.50
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl III.	48	3.—
Jiří Sahula: Sektářské vědomosti o Husovi	55	2.50
Dr. Fr. Šulc: Byl Hus odsouzen jen pro 30 článků?	172	1.70
Josef Hronek: Kněží buditelé národa československého	40	1.70
Dr. K. Kašpar: Skutky a nikoliv slova papeže míru, Benedikta XV.	98	3.20
Bohoslovci: Činnost katolíků při našem nár. osvobození		3.50
Jiří Sahula: Rozmach českého živlu a práv českého jazyka ve XIV. stol.		2.80
Jos. Jan Pícha: Klášter v Podlažicích a město Chrást		0.50
K. Lutislav: Pravda a lež o českých dějinách, díl I.	140	3.—
K. Lutislav: Pravda a lež o českých dějinách, díl II.	172	4.—
Bohoslovci královéhradečtí: Vybrané kapitoly z dějin diecése královéhradecké	99	3.80